

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 4 K, pol leta 2 K in za četr leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 6 K, za druge tuzemstvene dežele: 5 K. Kdor hodi sam po njega, plača na leto samo 3 K. — Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Katoliškega škofnega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta šte. 5. — Rokopisal se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta šte. 5 sprejemna naročnina, inserate in reklamacije.

Za inserate se plačuje od enostopne petivrstice za enkrat 18 vin., ali kar je isto, 1 kvadratni centimeter prostora stane 12 vin. Za večkratne oglase primeren popust. V oddelku „Mala naznanila“ stane beseda 5 vin. Parte in zahvale vsaka petivrstica 24 vin., izjave in Poslano 36 vin. — Inserati se sprejemajo do torka opoldne. — Nezaprte reklamacije so poštnine proste.

Novo poljsko kraljestvo.

Poljsko kraljestvo.

Dan 4. novembra ostane zgodovinski dan. Avstrijski in nemški cesar sta dala svojim narodom in vsemu svetu razglasiti, da sta se odločila iz zasedenih rusko-poljskih pokrajin ustvariti samostojno državo z dedno monarhijo, s konstitucionalno ustavo, in z lastno armado. S tem je za četverosporazum mahoma uničena pretveza, pod katero se je dozdaj bojeval na zahodni fronti proti nam in Nemčiji. Četverosporazum razglasa, da se bori za samostojnost malih narodov. Poljska je ustvarjena, sedaj torej, ako bi veljala poštenost, za četverosporazum in s tem tudi za Rusijo ni več povoda, nadaljevati na zahodu vojsko. Ako bi veljala poštenost! Toda v tej svetovni vojski smo že toliko doživeli, da se ne udajamo praznim upom. Vojska bo trajala naprej, kljub temu je za Rusijo in za ves četverosporazum izgubila veliko na zunanji privlačnosti. In za to se nam ne zdi neopravičeno mnenje, da je ustvaritev Poljske v sedanjem trenutku velepomembna svečopolitična poteza našega in nemškega cesarja, s katero smo se zopet precej približali miru.

Poljsko kraljestvo bo obsegalo zasedeni ruski pokrajini Lublin in Varšava, Poljaki v Galiciji ostanejo pri Avstriji, Poljaki na Vzhodno-Pruskem pri Nemčiji. Vendar je naš cesar isti dan dne 4. novembra podelil Galiciji samoupravo v narodnih in gospodarskih zadevah. O tem na drugem mestu.

Kakor sta naš zunanji minister Burian in nemški državni kancelar Bethman-Holveg te dni naznanila posebnemu odposlanstvu iz nove poljske kraljevine, bo poljsko kraljestvo moglo še le po mirovnem sklepu začeti svoje popolno državno življenje. Ob-

enem sta napovedala, da bo nova Poljska ostala v tesni politični in vojaški zvezi z Avstrijo in Nemčijo.

Tudi vprašanje, kdo bo zasedel kraljevi prestol na Poljskem, še ni razglašeno. Veliko glasov pa pravi, da bi Poljaki radi imeli za svojega kralja avstrijskega nadvojvodo Štefana. Njegovi otroci so v zgojeni v odločno narodno-poljskem duhu.

Razglasitev poljskega kraljestva.

V generalni guberniji Lublin so izdali dne 5. novembra sledeči oklic:

Prebivalstvu lublinske generalne gubernije! Njih Veličanstvo avstrijski cesar in apostolski kralj ogrski in Njih Veličanstvo nemški cesar, sta oziraje se na trdno zaupanje in končno zmago svojega orožja in spremljana po želji, da se ruskemu gospodstvu po hrabrih armadah s težkimi žrtvami iztrgana ozemlja izročijo srečni bodočnosti, se v tem zjedini, da iz teh pokrajin ustanovi samostojno državo z dedno monarhijo in konstitucionalno ustavo. Natančneje določilo mej poljske kraljevine se še pridriži. Novo kraljestvo bo v zvezi z obema zveznicama državama našlo jamstva, ki jih rabi za prosti razvoj svojih sil. V lastni armadi naj živijo naprej vsa slavna ustna izročila poljske armade prejšnjih časov in spomin na hrabre poljske soborilce v tej veliki vojski. Njena organizacija, izvežbanje in vodstvo se bo uredilo po medsebojnem sporazumu.

Zavezniški monarhiji izražata zanesljivo upanje, da se bodo želje po državnem in narodnem razvoju kraljevine Poljske sedaj z ozirom na splošne politične razmere v Evropi in glede na blagostanje in varnost njenih lastnih dežel in narodov, izpolnile.

Veliki zahodni sosedni državi kraljevine Poljske pa bosta z veseljem gledali, kako bo na vzhodni meji na novo vstala in se razevela država, ki se

bo svojega srečnega in narodnega obstoja veselila.

Na najvišje povelje Njih Veličanstva cesarja Avstrije in apostolskega kralja Ogrske.

Generalni guverner: Kuk.

Kdo bo kralj?

List „Reichspost“ poroča s poučene strani: „Trenutek, ko se je proglasila samostojnost Poljske, je vojaško osrednjima velesilama tako ugoden, da sta lahko glede na svoje uspehe izjavili svoje obljube poljskemu narodu. V velikem okviru poljske države se bo seveda moralo rešiti še marsikatero vprašanje. Vprašanje krone še med drugim ni rešeno. Lastnoročno pismo našega cesarja avstrijskemu ministrskemu predsedniku naznanja, da se bo ustanovila samostojna država kot dedna monarhija z ustavo. Imena, ki jih objavlja del časopisja v Nemčiji, so le ugibanja. Glavno in odločilno je, ker sta dva cesarja zajamčila svojo besedo poljskemu narodu; več narod v svojih najdrznejših sanjah ne more želeli. Ustvariti se morajo še podrobnosti ustave, vladarske hiše, način, kako Poljsko politično in vojaško pridružiti osrednjima velesilama. Temelj zgradbi je tu, njen namen je izražen, zunanje lice in notranja uprava tvorita se le vprašanje druge vrste.“

Nemški listi imenujejo tudi člane bavarske in pruske vladarske hiše kot kandidate za novi poljski prestol.

Namen nove Poljske.

Ustanovitev samostojne Poljske je prvi veliki sad sedanje svetovne vojske. Nad tem se smemo veseliti že iz zgolj človeškega stališča. Pa tudi iz političnih razlogov je ustanovitev nove države srčno pozdraviti. Nova Poljska je določena, da bo za Avstrijo in Nemčijo obramben zid, mogočen jez proti morebitnim zopetnim napadom od vzhoda. Nemčija in Avstrija bosta odslej le na majhnem ozemlju imeli skupne meje z Rusijo. Vmes je prišla Poljska, ki pomeni torej večje jamstvo za našo varnost in za evropski mir.

LISTER.

Vojni spomini.

(Napisal Januš Golec.)

(Konec.)

Komaj se je postavil ničesar sluteči Lah z glasnim pokom pet pred svojega gospoda, mu je ta v hipu prismolil eno krog ušes, da je kar zapelo in rohnol je še povrh:

„Gadina ti laška, boš znal drugič mi mačka zapirati v peč.“

Justu je bila takoj jasna cela zadeva in začel je z izgovorom:

„Gospod oberst, javljam pokorno, kuratov sivec je danes ušel, pa sem se bal tudi za vašega in dokler sem pometal, sem zaprl zverino v peč.“

Polkovnik pa ni upošteval tega izgovora, ampak izrekel je še obsodbo nad zlahtno mačkijo zverino:

„Teга coprnika pa pobaši, nesí ga nazaj v vas ali ga pa ubij, meni šekojedno, le videti ga ne nočem več!“

Jaz sem pa tudi moral staremu gospodu obljubiti, da bodem molčal o tej sicer na prvi pogled jako smešni zadevi, a vendar ne kaže, da bi se kdo vodju polka smejal radi predrzne mačke.

Sedli smo opoldne za mizo, jaz sem imel sedež ravno oberstu nasproti. Brž ko sem ugledal krvavo proge po njegovem obrazu, me je kljub premagova-

nju tako lomil smeh, da sem slednjič izbruhnil v za tovariše neznan krohot.

Stari gospod sam mi je pomagal iz zadrege in opisal mačkin skok v njegov obraz.

Sedaj smo se vsi prosto in pošteno smejali in po obedu istega dne sklenili, da si zgradimo nov stan, katerega bomo zavarovali proti mišim, da ne bode potreba v njem ne plohov in ne življenju nevarnih mačk.

Kako usodo pa je prisodil Justo mačku? Meni je zatrjeval na svojo dušo resnično, da je žival izpustil na prosto, a njegovi tovariši so trdili, da je oberstovo zausnico plačal mačak s smrtjo iz Justove roke. Pionirski narednik mi je še namignil:

„Le pogledjte ga, že dva dni vam ima mastne mustače od mačkije pečenke, zlahtno kakovosti.“

Koj drugi dan, ko smo bili sklenili, da si dogradimo novi hram, je zasadilo 40 pionirjev lopate v zemljo, 30 pa jih je pograbilo za sekire in začela se je z vso resnobo in pridnostjo stavba novega, lepšega in mirnejšega bivališča, nego je ož prednikov podedovani mišji grad.

Stavbo sem predpoldne nadziral jaz, popoldne pa Franc. Za časa zbijanja naše nove hiše se je izpolnila moja srčna želja: priromala je na fronto meni od gospoda obersta v dar kupljena — lepa lovska puška.

Sedaj sem imel puško, po kateri sem tako hrepenel, a prazne patrone, brez smodnika in brez šibrov. Te tako važne primanjkljaje sem po dolgem ugibanju vendar le odstranil. Prosil sem artileriste in očrpili smo človeškemu življenju namenjene šrapnele ter izsulí iz njih svinčene krogle. Iz tega svinca so

naši pionirji z veliko težavo vllili šibre; smodnik si sem pa izposodil od metalcev min. Tako po dobrem tednu je bilo moje zverjadi namenjeno moralno orožje opremljeno s smrtonosnimi naboji.

Divjačina, zajcev in srn, je bilo v naši grabi in njeni okolici neverjetno veliko. Saj kam pa je hotela uteči in se skriti uboga žival? Pobeg naprej so jej zapirale naše žične ovire pred strelskimi jarki, umikanje v ozadje pa jej je branil globoki in široki Dnjestr. Kratko povedano: vsa tamošnja zverjad je bila po kruti vojni usodi izročena in prepuščena le moji milosti ali nemilosti.

Ze koj moj prvi lovski pohod je v sreču in želodcu vseh gospodov, ki so po usodepolnih štoklajah nad mojo lovsko vedo obupali, pozidal in podprl mojo zapravljeno lovsko srečo v vsem sijaju in svitu. Pri prvem sprijemu z dolgoüho in kratkorepo zverjadjo se je valjalo v lastni krvi in smrti: 8 zajcev in jedna lisica.

Pa vam ni bil ta lov prav nobena umetnost, — ker tamošnji zajci so živeli že skoro dve leti nepreganjani od lovcev in so me čakali in puščali v bližino kot božji voleki.

Veliko večji in obilnejši pa je bil moj vsakdanji lovski plen, ko je koncem meseca novembra odel našo grabo nad poldrugi meter visoki sneg. Samo enkrat so me pri takem pohodu na dolgoühoce motili — Rusi, ker sem se bil izpozabil malo preveč na plano in prosto izven kritja naše varne grabe. Lezel sem navkreber po obilni zajčji sledi, spodrsnilo se mi je in zakopal sem se s puško vred globoko v sneg. Ko trudoma skobacem na noge in se otršem, zapazim, da so puškine cevi polne snega. Odprem orožje, za-

